

Posudek na diplomovou práci Tomáše Adamoviče

„De magistro“ Tomáše Akvinského

Autor si klade za cíl podat interpretaci Tomášova spisu „De magistro“ jednak v historických souvislostech a jednak ve vztahu k otázkám, které před nás staví současná pedagogika. Práce je přínosná už jenom tím, že se zaměřuje na text, který v českém prostředí zatím není příliš znám. Předkladatel usiluje o to, aby odkryl nový pramen pro současné úvahy o povaze výchovy a učitelské činnosti.

V kap. 3 se autor věnuje výkladu základních pojmů Tomášova myšlení, který z velké části přejímá od Stanislava Sousedíka. Tato část není zcela organická vzhledem k vytčenému úkolu magisterské práce. Tomáš Akvinský není u nás neznámý, a proto není zapotřebí vykládat v takovém rozsahu jeho základní pojmy v práci, která je specializovanější.

Rozumím předkladateli, když ve čtvrté části u některých pozic, s nimiž Tomáš polemizuje, vykládá stručně celý daný směr, např. heterodoxní aristotelismus. Nicméně to působí jako přílišné odbočení od hlavního tématu práce, podobně jako odbočení v kap. 3. Ad pojem osvícení v teorii poznání na s. 32. Tento pojem byl vlastní i Augustinovi („illuminatio“), nejen Tomášovi. Proto by stálo za to ukázat i jisté paralely mezi oběma mysliteli, třebaže Tomáš v mnoha věcech s Augustinem nesouhlasí. Viz s. 48, kde o této příbuznosti autor uvažuje v otázce, jaký je původ činného rozumu, který je u Tomáše svorníkem jeho pojetí učení (poslední instance v jeho teorii vyjádřené ve spisu „De magistro“). Jak dosvědčuje autor, v tomto ústředním bodu Tomáš souhlasí s Augustinem: tento rozum je od Boha. V celkové interpretaci však autor poněkud opomíjí platonské motivy u samotného Tomáše zvláště v jeho nauce o participaci jsoucna na božském bytí.

Nepřiměřená formulace na s. 60: scholastika je „tvrdou vědou“. Tímto termínem se obvykle označují přírodní vědy. Nerozumím úvaze o učení „pomyslností“ v závěrečné kapitole. Autor pomyslností rozumí každé vědění, které není nutné (může to tak být, ale nemusí). Předkladatel se pozastavuje nad výukou pomyslností v současném školství. Kritérium nutného vědění splňují matematické poučky a v platonismu jsou to ideje, jak o tom čteme u Platóna. Na s. 67 autor píše, že učivo je zaměřeno na pravdu v hlubším smyslu. Myslí se tím, že učivo se má zaměřit na vědění, které splňuje kritérium nutného vědění, tj. na matematiku a platónské ideje?

Celkově se tato práce vyznačuje značnou důkladností, argumentační precizností v interpretačních částech, uvedením historicky vzdáleného Tomášova pojetí učení do současných souvislostí (Tomáš Akvinský jako kritik RVP) a schopností koncepčního myšlení.

Práci doporučuji k obhajobě.

22. 8. 2017

doc. Michael Hauser, Ph.D.